

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

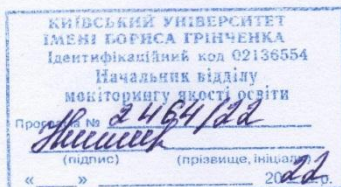
«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи (О. Б. Жильцов)
« 04 » _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Спеціальна методика розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку
з порушеннями мовлення»

для студентів

спеціальності	016 Спеціальна освіта (шифр і назва спеціальності (теї))
освітнього рівня	першого (бакалаврського) (назва освітнього рівня, ОКР)
освітньої програми	016.01.01 Логопедія (шифр і назва освітньої програми)
спеціалізації	_____ (за наявності назва спеціалізації)

Київ – 2022

Розробники:

Мартинчук Олена Валеріївна, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка;

Луцько Катерина Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Луцько Катерина Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол від 01.12. 2021 р. № 24

Завідувач кафедри _____ (підпис) (Олена МАРТИНЧУК)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми Логопедія)

(назва освітньої програми)

01.12. 2021 р.

Керівник освітньої програми _____ (підпис) (Наталія БАБИЧ)

Робочу програму перевірено

06.12. 2021 р.

Заступник директора _____ (підпис) (Роман ПАВЛЮК)

Пролонговано:

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р.

Протокол №__ (підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р.

Протокол №__ (підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р.

Протокол №__ (підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р.

Протокол №__ (підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Спеціальна методика розвитку мовлення у дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	2	-
Семестр	2	-
Обсяг кредитів	4	-
Обсяг годин, в тому числі:	120	-
Аудиторні	56	-
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	26	-
Форма семестрового контролю	іспит	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формувати у здобувачів першого (бакалаврського) рівня глибоке розуміння лінгводидактичних і психофізіологічних основ навчання рідного мовлення, забезпечити їх спеціальними засобами, методами і прийомами роботи з урахуванням календарного і психічного розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

Завдання навчальної дисципліни:

– *Формувати загальні компетентності:*

ЗК 3 Комунікативну. Здатність до усного та письмового спілкування рідною мовою. Здатність спілкуватися другою (іноземною) мовою. Здатність налагоджувати професійну і педагогічну комунікацію.

ЗК 5 Інформаційно-комунікаційну. Здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел для розгляду професійних питань. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання корекційних і комунікативно-мовленнєвих задач в соціальній і професійній діяльності.

ЗК 6 Креативну. Здатність генерувати нові ідеї, творчо підходити до вирішення професійних завдань.

ЗК 9 Самоосвітню. Здатність навчатися та самонавчатися. Спрямованість на розкриття особистісного потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

– *Формувати фахові компетентності:*

ФК 1 Організаційну. Здатність планувати, організувати, координувати, контролювати та оцінювати власну професійну діяльність. Здатність до когнітивної гнучкості: ситуативного (негайного) вирішення проблем, врахування нових (поточних) умов і обставин для прийняття рішень, уміння долати стереотипне мислення.

ФК 2 Теоретико-методологічну. Здатність до застосування знань провідних гуманістичних теорій, концепцій, вчень щодо виховання і навчання осіб з особливими освітніми потребами; здатність відстоювати власні корекційно-педагогічні, навчально-реабілітаційні переконання, дотримуватись їх у житті та професійній діяльності.

ФК 3 Психолого-педагогічну. Володіння базовими знаннями з педагогіки і психології та вміння їх реалізувати, закономірностей особистісного розвитку людини на різних вікових етапах; психологічних механізмів навчання та виховання дитини задля забезпечення спрямованої соціалізації та інтеграції особистості з порушеннями психофізичного розвитку.

ФК 4 Методичну. Застосовувати базові знання і вміння для формування компетентностей у дітей молодшого шкільного віку. Здатність здійснювати освітній процес в початковій школі з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб дітей з порушеннями мовлення.

ФК 5 Спеціально-педагогічну. Володіння базовими знаннями про педагогічні системи навчання, виховання і освіти дітей з різними освітніми потребами; розуміння сучасних підходів до вивчення, освіти, розвитку, абілітації, реабілітації і соціальної адаптації осіб з особливими освітніми потребами.

ФК 6 Спеціально-методичну. Здатність здійснювати освітньо-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, актуального стану і потенційних можливостей осіб з тяжкими порушеннями мовлення в спеціальних та інклюзивних закладах освіти.

ФК 8 Психолінгвістичну. Володіння знаннями про закономірності мовленнєвого розвитку в онтогенезі, взаємозв'язку мовлення, мислення і свідомості; розуміння психолінгвістичної моделі мовленнєвої діяльності.

ФК 9 Проектувальну. Володіння вміннями планувати, організовувати і здійснювати корекційно-педагогічний процес у спеціальних та інклюзивних закладах освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного та шкільного віку.

ФК 13 Логокорекційну. Здатність здійснювати добір методик і технологій для корекції психомоторного та мовленнєвого розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

ФК 14 Компетентність у сфері інклюзивного навчання

Володіння базовими знаннями та розуміння основних цінностей, концепцій та теорій інклюзивного навчання. Володіння уміннями, що уможливають здатність здійснювати якісне інклюзивне навчання.

- *забезпечувати набуття практичних навичок з розвитку мовлення дітей з особливими освітніми потребами у Центрі практичної підготовки «Логотренажер».*

3. Результати навчання за дисципліною:

ПРН 1. Здатність продемонструвати базові знання щодо функціонування мовленнєворухових систем; розвитку головного мозку, локалізації мовленнєвих зон кори головного мозку; неврологічного забезпечення мовленнєвої діяльності, механізмів порушень; неврологічних основ патології мовлення.

ПРН 3. Здатність продемонструвати знання теоретичних засад загальної та спеціальної педагогіки; розуміння особливостей та закономірностей розвитку різних категорій дітей з особливими потребами, особливостей корекційно-компенсаторної допомоги цим дітям.

ПРН 4. Здатність визначити етапи, досягнення й тенденції розвитку теорії та практики логопедагогіки; визначити концептуальні засади та цільові настанови сучасної логопедагогіки, сутність корекційно-освітніх технологій роботи з дітьми з порушеннями мовлення.

ПРН 10. Здатність продемонструвати на базовому рівні знання та уміння здійснювати вибір технологій мовленнєвого та когнітивного розвитку дітей раннього, дошкільного і молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами.

ПРН 11. Здатність продемонструвати знання і розуміння анатоμο-фізіологічних та психофізіологічних основ мовлення; уміння визначити стан сформованості мовлення у різні вікові періоди розвитку дитячого організму; знання і розуміння етапів розвитку мовленнєвої діяльності людини.

ПРН 14. Здатність продемонструвати володіння методиками корекційної-компенсаторної роботи вчителя-логопеда з дітьми різного віку, які мають дислалію, ринолалію, дизартрію, порушення голосу, ФФНМ, ЗНМ, порушення темпо-ритмічної сторони мовлення, алалію, афазію, порушення писемного мовлення.

ПРН 17. Здатність продемонструвати володіння державною та іноземною мовами, культуру спілкування, уміння вирішувати проблеми та приймати рішення у складних практичних ситуаціях, демонструючи лідерські якості та навички ефективної командної взаємодії.

ПРН 18. Здатність до аналітичного мислення і генерування ідей у процесі пошуку і аналізу інформації з різних джерел, зокрема засобами інформаційно-комп'ютерних технологій; до науково-дослідницької діяльності для розв'язання професійних питань та самоосвіти.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. <i>Наукові основи спеціальної методики розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення</i>							
Тема 1. Предмет, завдання та методологічні основи курсу спеціальної методики розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення.	4	2	2	-	-	-	-
Тема 2. Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення.	6	2	-	2	-	-	2
Тема 3. Завдання, зміст, форми розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення.	6	2	2	-	-	-	2
Тема 4. Засоби, методи та прийоми розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення.	6	2	-	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	24	8	4	4	-	-	6
Змістовий модуль 2. <i>Теорія та методика формування зв'язного мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення</i>							
Тема 5. Поняття зв'язного та творчого зв'язного мовлення. Розвиток мовних функцій.	6	2	2	-	-	-	2
Тема 6. Розвиток діалогічного мовлення. Спеціальна методика навчання бесіди.	6	2	-	2	-	-	2
Тема 7. Спеціальна методика навчання дітей описам.	6	2	2	-	-	-	2
Тема 8. Спеціальна методика навчання розповідання за картинами	6	2	-	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	26	8	4	4	-	-	8
Змістовий модуль 3. <i>Теорія та методика формування зв'язного мовлення та спеціальна методика словникової роботи</i>							
Тема 9. Поняття та значення словникової роботи. Закономірності становлення слова у дітей.	6	2	2	-	-	-	2
Тема 10. Спеціальна методика формування пасивного та активного словника дітей.	6	2	-	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	14	4	2	2	-	-	4
Змістовий модуль 4. <i>Спеціальна методика формування граматичної та синтаксичної будови мови</i>							

Тема 11. Поняття граматики, граматичних значень. Закономірності засвоєння граматичних значень дітьми дошкільного віку. Завдання та шляхи формування граматичної сторони мовлення у дітей із ТПМ.	6	2	-	2	-	-	2
Тема 12. Спеціальна методика формування морфологічної сторони мови та способів словотворення у дітей із ТВМ.	6	2	2	-	-	-	2
Тема 13. Спеціальна методика формування синтаксичної сторони мовлення у дітей.	6	2	2	-	-	-	2
Тема 14. Спеціальна методика навчання переказу художніх творів та складання творчих розповідей.	6	2	-	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	26	8	4	4	-	-	8
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	120	28	14	14	-	-	26

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Теорія та історія спеціальної педагогіки

Тема 1. Предмет, завдання та методологічні основи курсу спеціальної методики розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення.

Визначення предмета, об'єкта, основного змісту та мети даного курсу. Поняття культури мовлення, його характеристика як правильність, нормативність, адекватність, логічність, різноманітність, естетичність, чистота, доречність.

Основні завдання спеціальної методики розвитку мовлення.

Методологічні основи курсу. Мова як спеціально людський засіб спілкування. Розвиток мовлення і розвиток мислення. Природнича психофізіологічна основа мови (вчення І.П. Павлова, П.К. Анохіна, О.Р. Лурія, О.О. Леонтєва). Психологічні основи спеціальної методики розвитку мовлення (вчення Л.С. Виготського, С.П. Рубінштейна, М.І. Жинкіна, Д.Б. Ельконіна, А.К. Маркової та інших). Мовознавство, лінгвістика, як теоретичні основи методики розвитку та навчання рідної мови.

Ключові слова: мова, мовлення, мовленнєва діяльність, мовознавство, лінгвістика.

Рекомендована основна література [1; 3; 5]

Рекомендована додаткова література [2; 7]

Тема 2. Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення.

Поняття закономірностей засвоєння мови. Характеристика закономірностей засвоєння мови. Поняття чуття мови. Принципи навчання. Дидактичні принципи: загальні та спеціальні. Методичні принципи: загальні та часткові.

Ключові слова: мова, чуття мови, принципи.

Рекомендована основна література [1; 3; 4]

Рекомендована додаткова література [2]

Тема 3. Завдання, зміст, особливості розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення.

Загальні та спеціальні завдання розвитку мовлення дітей. Особливості розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку. Операційні компоненти розгорнутого мовлення. Виховання звукової культури мовлення дітей. Розвиток словника дітей. Формування граматичної будови мови.

Поняття мовної, мовленнєвої та комунікативної компетенції.

Завдання та зміст роботи з розвитку мовлення в спеціальних закладах дошкільної освіти.

Ключові слова: словник, граматична будова мовлення, звукова культура мовлення.

Рекомендована основна література [1; 2; 3]

Рекомендована додаткова література [1; 2]

Тема 4. Засоби, методи та прийоми розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення.

Основні інформаційні джерела, що впливають на формування і розвиток мовлення дітей (спілкування, ТЗН, художня література, зображувальне мистецтво, мовлення педагога тощо). Форми навчання та типи занять за дидактичною метою.

Методи і прийоми спеціального навчання рідної мови.

Характеристика методів формування та розвитку рідної мови. Словесні методи: розповідь, переказ, читання художніх творів, заучування віршів тощо. Наочні методи навчання: спостереження, екскурсії, огляди-екскурсії, розглядання предметів, картин, перегляд діафільмів, кінофільмів, дидактичні ігри з наочністю.

Практичні методи: словесні та дидактичні вправи, ігрові методи моделювання. Прийоми формування та розвитку мовлення дітей. Умови успішного формування та розвитку мовлення дітей.

Ключові слова: методи і прийоми навчання мови.

Рекомендована основна література [1; 2; 3;]

Рекомендована додаткова література [1; 2; 6; 21]

Змістовий модуль II.

Теорія та методика формування зв'язного мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення

Тема 5. Поняття зв'язного та творчого мовлення, розвиток мовних функцій.

Речення як основна комунікативна одиниця мовлення. Поняття зв'язності та незв'язності мовлення (Л.С. Рубінштейн, А.М. Леушина). Характеристика зв'язного мовлення у дітей раннього віку. Види зв'язного мовлення. Діалогічне мовлення, визначення та форми. Монологічне мовлення, його характеристика. Поняття творчого зв'язного мовлення, його характеристика та місце в розвитку зв'язного мовлення.

Мовленнєві уміння та навички, що забезпечують дитині необхідне структурне та смислове оформлення висловлювання.

Особливості розгорнутого монологічного мовлення. Текст як засіб відтворення зв'язного мовлення, його будова. Мовні засоби тексту. Типи монологічного мовлення: опис, розповідь, роздум.

Опис, його сутність та структура. Види описів. Розповідь, її сутність та композиційна схема. Види розповідей. Роздум (міркування), його сутність і структура. Поєднання різних типів мовлення у тексті.

Ключові слова: зв'язне мовлення, монологічне мовлення, опис, розповідь, роздум.

Рекомендована основна література [; 2; 3;]

Рекомендована додаткова література [2; 5; 10, 15]

Тема 6. Розвиток діалогічного мовлення.

Спеціальна методика навчання бесіди.

Характеристика та зміст діалогічного мовлення. Зародження та розвиток діалогічного мовлення у дітей раннього віку. Форми діалогічного мовлення.

Спеціальна методика навчання дітей початковим формам діалогу. Застосування прийому питання – відповідь. Питання, які відносяться до назв предметів. Питання, які

відносяться до назв ознак і властивостей предметів. Питання, які стосуються дій та станів предметів.

Репродуктивні поширені запитання. Запитання пошукового характеру. Зміст та структура бесід. Спеціальна методика їх проведення.

Ключові слова: діалогічне мовлення, бесіда.

Рекомендована основна література [1-3;]
Рекомендована додаткова література [9;13]

Тема 7. Спеціальна методика навчання дітей описам.

Значення навчання описам для розвитку зв'язного мовлення дітей.

Короткий огляд методик навчання дітей раннього та дошкільного віку складання описів, які існують у сучасній дошкільній педагогіці (Н.В. Віноградова, Л.В. Ворошніна, А. Зрожевська, А.С. Зімульдінова, В.П. Глухов).

Основне завдання та зміст опису. Зміст спец. методики навчання описам дітей із ТПМ.

I етап – підготовчий, його завдання, зміст. Порівняння як основа будь-якого розуміння і мислення. Навчання порівняння та знаходження рис подібності на основі встановлення аналогій із відповідним оформленням. Засоби формування порівняння.

II етап – основний. Формування елементарного усвідомлення структури опису, навчання описам (фактичним, творчим, порівняльним) за схемою і без такої.

Навчання складання розповідей-описів про природу.

Ключові слова: опис фактичний, творчий, порівняльний.

Рекомендована основна література [1;3;]
Рекомендована додаткова література [11; 14;]

Тема 8. Спеціальна методика навчання розповідання за картинками.

Особливості роботи із сюжетною картинкою. Напрями корекційно-логопедичного навчання. Принципи підходу до навчання зв'язного монологічного мовлення в процесі роботи над картинкою.

Завдання у відповідності з мовленнєвим розвитком дітей. Види розповідей у відповідності з типом картин.

Підготовчий етап до складання розповідей за сюжетною картинкою.

Основний етап, його мета, основні методичні прийоми, зміст.

Типи розповідей: прості і складні. Планування розповідей. Особливості складання творчих розповідей за сюжетною картинкою.

Значення навчання розповідання за серією сюжетних картинок та вимоги до них. Зміст сюжетних серій послідовних картинок. Види серій сюжетних картинок за ступенем складності, розуміння послідовності розгортання сюжету. Послідовність навчання, складання розповіді за серією сюжетних картинок.

Варіанти подання дітям сюжетних картинок для складання розповідей.

Ключові слова: розповідь за картинкою, серія сюжетних картин.

Рекомендована основна література [1-4;]
Рекомендована додаткова література [11;12;21]

Змістовий модуль III.

Теорія та методика формування зв'язного мовлення та спеціальна методика словникової роботи

Тема 9. Поняття та значення словникової роботи. Закономірності становлення слова у дітей.

Поняття словникової роботи.

Методологічні основи збагачення словника дітей з ТПМ. Характеристика слова, його роль у мові і мовленні. Слово з фізіологічної точки зору (вчення І.П. Павлова), властивості слова з психологічної точки зору (Л.С. Виготський). Поняття смислу слова. Місце слова у лексичній системі.

Закономірності становлення слова у дітей: кількісний ріст словникового запасу та його якісний розвиток (М.М. Кольцова, І.А. Сікорський, Л.С. Виготський, О.М. Леонтєв, Т.Є. Коннікова та інші). Особливості засвоєння значення слова дітьми.

Ключові слова: збагачення словника, лексична система мови, словниковий запас.

Рекомендована основна література [1; 2; 3]

Рекомендована додаткова література [2; 9; 16]

Тема 10. Спеціальна методика формування пасивного та активного словника дітей.

Завдання словникової роботи, загальні та спеціальні. Принципи словникової роботи. Зміст словникової роботи.

Розширення обсягу словника. Формування структури значення слова. Розвиток лексичної системності і семантичних полів.

Формування синтаксичних зв'язків слів. Розвиток словотворення. Уточнення граматичного значення слова. Методи і прийоми словникової роботи

Ключові слова: принципи словникової роботи, зміст словникової роботи, структура значення слова.

Рекомендована основна література [1; 2; 3]

Рекомендована додаткова література [2; 9; 10]

Змістовий модуль IV.

Спеціальна методика формування граматичної та синтаксичної будови мови

Тема 11. Поняття граматики, граматичних значень, закономірності засвоєння граматичних значень дітьми дошкільного віку. Завдання та шляхи формування граматичної сторони мовлення у дітей із ТПМ.

Поняття граматики, її складові. Значення засвоєння граматичної будови для мовленнєвого розвитку дітей.

Грамматика з точки зору фізіології (І.П. Павлов). Особливості засвоєння граматичної будови мови дошкільниками (О.М. Гвоздев, С.Л. Рубінштейн, (Д.Б. Ельконін, А.М. Шахнарович, Ф.О. Сохін та інші).

Основні періоди у формуванні граматичної будови мови (за О.М. Гвоздевим). Формування граматичних узагальнень – основа засвоєння граматичної будови. Речення як знаряддя мислення і спілкування. Особливості оволодіння дітьми синтаксичною стороною мовлення (О.М. Гвоздев, А.М. Леушина, Н.А. Рибнікова та інші). Завдання формування граматичної сторони мовлення. Шляхи формування граматичної правильності мови. Методи і прийоми формування граматично правильного мовлення.

Ключові слова: граматична будова мови, граматичні узагальнення, граматична сторона мовлення.

Рекомендована основна література [1; 2; 3]

Рекомендована додаткова література [9;10; 18]

Тема 12. Спеціальна методика формування морфологічної сторони мовлення та способів словотворення у дітей із ТПМ.

Особливості оволодіння дітьми категоріями морфології – числом, відмінком, родом, особами. Завдання та зміст формування морфологічної сторони мовлення.

Етапи роботи з формування словозміни у дошкільників з ТПМ. Послідовність роботи над реченням. Послідовність роботи з диференціації кожної граматичної форми. Система вправ, спрямованих на відпрацювання морфем (Є.Ф. Соботович). Навчання дітей навичкам використання прийменниково-відмінкових форм.

Спеціальна методика формування способів словотворення. Методологічні основи процесу словотворення у дітей (Л.С. Виготський, Д.Б. Ельконін, А.В. Захарова, А.М. Маркова, В.К. Орфінська, Є.Ф. Соботович).

Зміст формування словотворення у дітей із ТПМ (за етапами навчання у відповідності з рівнем мовленнєвого недорозвинення). Етапність у роботі. Особливості спец. методики формування граматичної системи словотворення у дітей із ТПМ.

Ключові слова: морфологічна сторона мовлення, формування словозміни, словотворення.

***Рекомендована основна література [1; 2; 3]
Рекомендована додаткова література [9; 10; 18]***

Тема 13. Спеціальна методика формування синтаксичної сторони мовлення у дітей.

Синтаксис як предмет вивчення. Словосполучення і речення як самостійні синтаксичні одиниці. Завдання та спеціальна методика навчання складання простих речень. Види та прийоми роботи. Спеціальна методика навчання складання складносурядних та складнопідрядних речень. Осмислення значень сполучників сурядності та підрядності. Прийоми навчання оволодіння навичками конструювання складних речень.

Ключові слова: синтаксис, синтаксична сторона мовлення.

***Рекомендована основна література [1; 2; 3]
Рекомендована додаткова література [9; 10; 18]***

Тема 14. Спеціальна методика навчання переказу художніх творів та складання творчих розповідей.

Поняття переказу, його значення для розвитку зв'язного мовлення. Відбір творів для переказу та вимоги до них. Завдання, що постають у процесі навчання переказу.

Структура занять з переказу. Мета і зміст підготовчого етапу. Читання тексту твору. Розбір змісту твору. Переказ тексту. Види переказів. Аналіз та обговорення дитячих переказів.

Поняття творчого розповідання. Класифікація творчих розповідей в залежності від використаного матеріалу і за змістом. Уява як основа творчої розповіді. Закони, якими підкріплюється діяльність творчої уяви (за Л.С. Виготським).

Спец. методика формування творчого зв'язного мовлення у дітей із ТПМ. Напрями та форми роботи. Засоби вербальної творчості.

Ключові слова: переказ, види переказів, творчі розповіді, творче зв'язне мовлення.

***Рекомендована основна література [1;2;3;]
Рекомендована додаткова література [3;4; 19;20;]***

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни «Спеціальна методика розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення»

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	2	2	4	4
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	1	1	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	1	10	2	20
Відвідування практичних занять	1	2	2	2	2	1	1	2	2
Робота на практичному занятті	10	2	20	2	20	1	10	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	4	20	2	10	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	88	-	93	-	59	-	93
Максимальна кількість балів: 333									
Розрахунок коефіцієнта: $k=333/60=5,55$									

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Тема 2. Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення (2 год).

Завдання: скласти ментальну карту: «Онтогенетичні закономірності розвитку мовлення у дітей віку немовляти, раннього і дошкільного віку».

Форма подання: у вигляді ментальної карти.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Інформація має посилання на джерело.	Інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Інформація не стосується теми АБО декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурних елементів чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи не описані АБО більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Дані	Професійний вигляд та точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Дотримання дедлайну	Робота подана відповідно до зазначеного дедлайну.	Робота подана із запізненням до 6 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. від	Робота подана із запізненням більше, ніж 12 годин від

			зазначеного часу.	зазначеного часу.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 3. Завдання, зміст, форми розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення (2 год).

Завдання: проаналізувати Програму виховання і навчання дітей від 2 до 7 років (Сучасна програма на вибір)

Наприклад:

1. Кравцова І.В., Стахова Л.Л. Корекційно-розвиткова робота з дітьми із загальним та фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення. Мандрівець, 2020. 80 с. Розділи: Розвиток імпресивного мовлення; розвиток експресивного мовлення; Пізнавальний розвиток; Розвиток моторики. **Режим доступу:**
https://drive.google.com/file/d/1hSQ7O8iCMGhQ2Z_izK5wBs405NEiRxHy/view?pli=1
2. Програма «Дитина» – розділи «Мова рідна, слово рідне», «Художня література», «Дитина у довкіллі»).

Форма подання: у вигляді структурованого опису аналізу програми.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт (1 б.)	Відповідає стандартам (0,75 б.)	Наближення до стандартів (0,5 б.)	Ниже стандартів (0 б.)
Визначення важливої інформації	Студент/ка називає всі головні аспекти програми, логічно їх ранжуючи.	Студент/ка називає всі основні аспекти програми.	Студент/ка називає деякі основні аспекти програми.	Студент/ка не може точно визначити основні аспекти програми.
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти з обґрунтуванням їх доцільності.	Розкрито тему та викладено основні моменти.	В тексті викладено деякі моменти.	В тексті не розкрито тему.
Визначення фактів	Студент/ка точно знаходить важливі змістові складові у програмі та дає чітке обґрунтування, чому ці факти стосуються певного аспекту.	Студент/ка точно знаходить основні змістові складові та дає обґрунтоване пояснення їх доцільності.	Студент/ка знаходить окремі змістові складові і використовує слабке пояснення їх доцільності.	Студент/ка має труднощі з пошуку ,змістових складових у програмі та їх доцільності .
Узагальнення	Студент/ка коротко та лаконічно робить аналіз та узагальнення змісту програми .	Студент/ка використовує кілька речень, щоб точно описати, про що йдеться у статті.	Студент/ка точно резюмує більшу частину статті, але має певне непорозуміння.	Студент/ка має значні труднощі щодо узагальнення статті.
Дотримання дедлайну	Робота подана відповідно до зазначеного дедлайну.	Робота подана із запізненням до 6 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням більше, ніж 12 годин від зазначеного часу.
Всього	5 балів			

Тема 4. Засоби, методи та прийоми розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення (2 год).

Завдання: скласти схему класифікації методів та прийомів з розвитку мовлення.

Форма подання: у вигляді схеми.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Ниже стандартів

Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми АБО декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурних елементів чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи не описані АБО більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Дані	Професійний вигляд та точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	1,	1	0,5	0
Дотримання дедлайну	Робота подана відповідно до зазначеного дедлайну.	Робота подана із запізненням до 6 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням більше, ніж 12 годин від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 5. Поняття зв'язного та творчого зв'язного мовлення. Розвиток мовленнєвих функцій (2 год).

Завдання: проаналізувати розвиток мовленнєвих функцій за періодизацією А.К. Маркової.(А.К. Маркова. Періодизація мовленнєвого розвитку. Режим доступу: <https://studfile.net/preview/3966322/page:63/>).

Форма подання: у вигляді структурованого опису.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт (1 б.)	Відповідає стандартам (0,75 б.)	Наближення до стандартів (0,5 б.)	Ниже стандартів (0 б.)
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти обраної теми.	Розкрито тему та викладено основні моменти.	В тезах викладено деякі моменти.	В тезах не розкрито тему.
Визначення фактів	Студент/ка точно знаходить усі факти у статті та дає чітке обґрунтування, чому ці факти стосуються певного аспекту.	Студент/ка точно знаходить основні факти та дає обґрунтоване пояснення, чому ці факти стосуються певного аспекту.	Студент/ка знаходить окремі факти і використовує слабке пояснення.	Студент/ка має труднощі з пошуку фактів у статті.
Узагальнення	Студент/ка коротко та лаконічно робить узагальнення з обраної теми.	Студент/ка використовує кілька речень, щоб точно описати, про що йдеться у статті.	Студент/ка точно резюмує більшу частину статті, але має певне непорозуміння.	Студент/ка має значні труднощі щодо узагальнення статті.
Грамматика та орфографія	Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі, які відволікають читача	Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі, які відволікають читача від	Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі, які	Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі, які відволікають читача від

	від змісту.	змісту.	відволікають читача від змісту.	змісту.
Дотримання дедлайну	Робота подана відповідно до зазначеного дедлайну.	Робота подана із запізненням до 6 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням більше, ніж 12 годин від зазначеного часу.
Всього	5 балів			

Тема 6. Розвиток діалогічного мовлення. Спеціальна методика навчання бесіди (2 год).

Завдання: скласти конспект фронтального заняття з формування початкових форм діалогу (порушення і вік дітей на вибір студента).

Наприклад: Скласти конспект заняття-бесіди для дітей із ЗНМ II або III рівня.

Форма подання: у вигляді конспекту заняття.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Методичні матеріали	Всі матеріали для заняття підбрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість матеріалів для заняття підбрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість представлених матеріалів методично правильно оформлені, але не ретельно підбрано матеріал для заняття.	Методичні матеріали для заняття підбрані неправильно та представлені із значною кількістю помилок.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Оформлення	Конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням сучасних наочних матеріалів, які відповідають темі та меті заняття. Дотримано структуру заняття.	Конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням доречних наочних матеріалів. Дотримано структуру заняття.	Конспект заняття оформлено з помилками. Використані наочні матеріали не завжди відповідають темі і змісту заняття. Дещо порушено структуру заняття.	Конспект заняття не відповідає темі і меті заняття. Порушено структуру заняття.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика та грамотність	Використовує лексику відповідно до теми та віку дітей. Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Використовує відповідну лексику, однак присутні поодинокі помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Не завжди використовує відповідну лексику, присутні помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Використовує некоректну лексику. Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Дотримання дедлайну	Робота подана відповідно до зазначеного дедлайну.	Робота подана із запізненням до 6 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням більше, ніж 12 годин від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Всього	5 балів			

Тема 7. Спеціальна методика навчання дітей описам (2 год).

Завдання: Здійснити аналіз методики навчання описам: «Методика навчання описам дітей із фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення» і конспекту фронтального заняття з навчання дітей із ПМР описам.

Форма подання: у вигляді структурованого опису.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт (1 б.)	Відповідає стандартам (0,75 б.)	Наближення до стандартів (0,5 б.)	Нижче стандартів (0)
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти обраної теми.	Розкрито тему та викладено основні моменти.	В тезах викладено деякі моменти.	В тезах не розкрито тему.
Визначення фактів	Студент/ка точно знаходить усі факти у статті та дає чітке обґрунтування, чому ці факти стосуються певного аспекту	Студент/ка точно знаходить основні факти та дає обґрунтоване пояснення, чому ці факти стосуються певного аспекту	Студент/ка знаходить окремі факти і використовує слабке пояснення.	Студент/ка має труднощі з пошуку фактів у статті.
Узагальнення	Студент/ка коротко та лаконічно робить узагальнення з обраної теми.	Студент/ка використовує кілька речень, щоб точно описати, про що йдеться у статті.	Студент/ка точно резюмує більшу частину статті, але має певне непорозуміння.	Студент/ка має значні труднощі щодо узагальнення статті.
Граматика та орфографія	Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі, які відволікають читача від змісту.	Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі, які відволікають читача від змісту.	Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі, які відволікають читача від змісту.	Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі, які відволікають читача від змісту.
Дотримання дедлайну	Робота подана відповідно до зазначеного дедлайну.	Робота подана із запізненням до 6 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням більше, ніж 12 годин від зазначеного часу.
Всього	5 балів			

Тема 8. Спеціальна методика навчання розповідання за картинами Розвиток образної та словесно-логічної пам'яті (2 год.).

Завдання. Описати особливості використання серії картин для розвитку мовлення, образної та словесно-логічної пам'яті дітей з мовленнєвими порушеннями.

Орієнтовна схема підготовки:

- а) визначити, у яких вікових групах і для дітей з яким рівнем мовленнєвого розвитку доцільно використовувати серію картин;
- б) структура та тип заняття з навчання розповідання;
- в) прийоми навчання розповідання.

Форма подання: у вигляді розповідно-описового есе.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Методичні матеріали	Всі матеріали для опису підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість матеріалів для опису підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість представлених матеріалів методично правильно оформлені, але не ретельно підібрано матеріал для розповідно-	Методичні матеріали для розповідно-описового есе підібрані неправильно та подані із значною кількістю помилок.

			описового есе.	
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Оформлення	Розповідно-описове есе оформлено методично правильно та із використанням сучасних наочних матеріалів, які відповідають темі.	Розповідно-описове есе оформлено методично правильно та із використанням доречних наочних матеріалів.	Розповідно-описове есе оформлено з помилками. Використані наочні матеріали не завжди відповідають темі.	План-конспект заняття не відповідає темі
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика та грамотність	Використовує лексику відповідно до теми та віку дітей. Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Використовує відповідну лексику, однак присутні поодинокі помилки в підборі лексико-граматичного матеріалу для завдань. Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Не завжди використовує відповідний лексико-граматичний матеріал, присутні помилки в підборі матеріалу для завдань. Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Використовує некоректний лексико-граматичний матеріал. Автор робить більше 4 помилок.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Дотримання дедлайну	Робота подана відповідно до зазначеного дедлайну.	Робота подана із запізненням до 6 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням більше, ніж 12 годин від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Всього	5 балів			

Тема 9. Поняття та значення словникової роботи. Закономірності становлення слова у дітей – онтогенетичний підхід (2 год).

Завдання: розробити дидактичну гру (конспект: мета, обладнання, інструкція, ігрове правило, хід гри) і виготовити дидактичний матеріал до цієї гри. Тематика дидактичних ігор: засвоєння значень слів – частин мови, просторових і часових понять, абстрактних понять, переносного значення слів.

Вибір теми гри здійснюється самостійно студентом.

Форма подання: у вигляді конспекту гри.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Оформлення	Конспект гри оформлено методично правильно та із використанням сучасних наочних матеріалів, які відповідають темі та меті гри. Дотримано структуру гри.	Конспект гри оформлено методично правильно та із використанням доречних наочних матеріалів. Дотримано структуру гри.	Конспект гри оформлено з помилками. Використані наочні матеріали не завжди відповідають темі і змісту гри. Дещо порушено структуру гри.	План-конспект заняття не відповідає темі і меті гри. Порушено структуру гри.
<i>Бали</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>0</i>
Лексика та грамотність	Використовує лексику відповідно до теми та віку дітей. Автор не допускає	Використовує відповідну лексику, однак присутні поодинокі помилки в підборі лексичного	Не завжди використовує відповідну лексику, присутні	Використовує некоректну лексику. Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи

	помилки в граматиці чи правописі.	матеріалу для завдань. Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	правописі.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Дотримання дедлайну	Робота подана відповідно до зазначеного дедлайну.	Робота подана із запізненням до 6 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням більше, ніж 12 годин від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Всього	5 балів			

Тема 10. Спеціальна методика формування пасивного та активного словника дітей (2 год).

Завдання: дослідити розвиток активного та пасивного словника дітей; скласти розгорнутий конспект фронтального заняття з розвитку словника дітей із ПМР. Тема заняття обирається студентом самостійно, вік дітей: молодший і середній дошкільний вік.

Форма подання: у вигляді конспекту заняття.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Методичні матеріали	Всі матеріали для заняття підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість матеріалів для заняття підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість представлених матеріалів були методично правильно оформлені, але не було ретельно підібрано матеріал для заняття.	Методичні матеріали для заняття підібрані неправильно та представлені зі значною кількістю помилок.
<i>Бали</i>	<i>2</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0</i>
Оформлення	Конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням сучасних наочних матеріалів, які відповідають темі та меті заняття. Дотримано структуру заняття.	Конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням доречних наочних матеріалів. Дотримано структуру заняття.	Конспект заняття оформлено з помилками. Використані наочні матеріали не завжди відповідають темі і змісту заняття. Дещо порушено структуру заняття.	Конспект заняття не відповідає темі і меті заняття. Порушено структуру заняття.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика та грамотність	Використовує лексику відповідно до теми та віку дітей. Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Використовує відповідну лексику, однак присутні поодинокі помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Не завжди використовує відповідну лексику, присутні помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Використовує некоректну лексику. Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Дедлайн	Робота подана відповідно до зазначеного дедлайну.	Робота подана із запізненням до 6 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням більше, ніж 12 годин від зазначеного часу.

<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Всього	5 балів			

Тема 11. Поняття граматики, граматичних значень. Закономірності засвоєння граматичних значень дітьми дошкільного віку. Завдання та шляхи формування граматичної сторони мовлення у дітей із ТПМ (2 год).

Завдання: скласти розгорнутий конспект логопедичного заняття з формування граматичної будови мовлення у дітей середнього і старшого дошкільного віку. Тема заняття обирається студентом самостійно.

Форма подання: у вигляді конспекту заняття.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Методичні матеріали	Всі матеріали для заняття підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість матеріалів для заняття підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість представлених матеріалів методично правильно оформлені, але не ретельно підібрано матеріал для заняття.	Методичні матеріали для заняття підібрані неправильно та представлені із значною кількістю помилок.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Оформлення	Конспект заняття оформлено методично правильно та з використанням сучасних наочних матеріалів, які відповідають темі та меті заняття. Дотримано структуру заняття.	Конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням доречних наочних матеріалів. Дотримано структуру заняття.	Конспект заняття оформлено з помилками. Використані наочні матеріали не завжди відповідають темі і змісту заняття. Дещо порушено структуру заняття.	План-конспект заняття не відповідає темі і меті заняття. Порушено структуру заняття.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика та грамотність	Використовує лексику відповідно до теми та віку дітей. Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Використовує відповідну лексику, однак присутні поодинокі помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Не завжди використовує відповідну лексику, присутні помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Використовує некоректну лексику. Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Дотримання дедлайну	Робота подана відповідно до зазначеного дедлайну.	Робота подана із запізненням до 6 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням більше, ніж 12 годин від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Всього	5 балів			

Тема 12. Спеціальна методика формування морфологічної сторони мови та способів словотворення у дітей із ТПМ (2 год).

Завдання:

– добрати комплекс дидактичних вправ (5 вправ) з формування однієї морфологічної категорії мовлення у дітей середнього і старшого дошкільного віку. Тематика вправ обирається студентом самостійно.

– добрати комплекс дидактичних вправ (5 вправ) з формування граматичної системи словотворення. Тематика вправ обирається студентом самостійно.

Форма подання: у вигляді опису вправ.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Розкриття змісту	Творчо та креативно розкрито зміст та структуру гри/вправи.	В повному обсязі розкрито зміст та структуру гри/вправи.	Зміст та структуру гри/вправи розкрито не в повному обсязі.	Не розкрито зміст і структуру гри/вправи.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Етапи проведення	Проведення гри/вправи перелічено у необхідному порядку покроково. Кожен крок пронумеровано і подано у вигляді окремого завдання.	Проведення гри/вправи перераховано в логічному порядку, але кожен крок не пронумеровано та/або не оформлено окремими завданнями.	Етапи проведення гри/вправи перераховано, але їх розміщено не в логічному порядку.	Опис проведення гри/вправи не містить точного переліку етапів.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Матеріали	Всі матеріали та обладнання чітко та точно описані.	Майже всі матеріали та обладнання чітко і точно описані.	Більшість матеріалів та обладнання точно описані.	Багато матеріалів описано неточно АБО взагалі не описано.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 13. Спеціальна методика формування синтаксичної сторони мовлення у дітей (2 год).

Завдання: скласти конспект логопедичного заняття з формування синтаксичної сторони мовлення у дітей старшого дошкільного віку із ПМР. Тема заняття обирається студентом самостійно.

Форма подання: у вигляді конспекту заняття.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Методичні матеріали	Всі матеріали для заняття підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість матеріалів для заняття підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість представлених матеріалів методично правильно оформлені, але не ретельно підібрано матеріал для заняття.	Методичні матеріали для заняття підібрані неправильно та представлені із значною кількістю помилок.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Оформлення	Конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням сучасних наочних матеріалів, які відповідають темі та меті заняття.	Конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням доречних наочних матеріалів. Дотримано структуру заняття.	Конспект заняття оформлено з помилками. Використані наочні матеріали не завжди відповідають темі і змісту заняття	Конспект заняття не відповідає темі і меті заняття. Порушено структуру заняття.

	Дотримано структуру заняття.		Дещо порушено структуру заняття.	
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика та грамотність	Використовує лексику відповідно до теми та віку дітей. Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Використовує відповідну лексику, однак присутні поодинокі помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Не завжди використовує відповідну лексику, присутні помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Використовує некоректну лексику. Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Дотримання дедлайну	Робота подана відповідно до зазначеного дедлайну.	Робота подана із запізненням до 6 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням більше, ніж 12 годин від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Всього	5 балів			

Тема 14. Спеціальна методика навчання переказу художніх творів та складання творчих розповідей (1год).

Завдання: продемонструвати схему навчання переказу художніх творів, пояснити різницю між особливостями навчання переказу та творчого розповідання. Розкрити, на розвиток якої психічної функції спрямована методика навчання дітей творчого розповідання (підкріпити конкретними прикладами).

Форма подання: у вигляді структурованої письмової розповіді.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Методичні матеріали	Всі матеріали для розповіді підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість матеріалів для розповіді підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість представлених матеріалів методично правильно розкрито, але не ретельно підібрано матеріал для розповіді.	Методичні матеріали для розповіді підібрані неправильно та представлені зі значною кількістю помилок.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Оформлення	Розповідь оформлено методично правильно та з використанням сучасних наочних матеріалів, які відповідають темі та меті	Розповідь оформлено методично правильно та з використанням доречних наочних матеріалів.	Розповідь оформлено з помилками. Використані наочні матеріали не завжди відповідають темі	Розповідь не відповідає темі і меті заняття. Порушено структуру заняття.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика та грамотність	Використовує лексику відповідно до теми та віку дітей. Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Використовує відповідну лексику, однак присутні поодинокі помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи	Не завжди використовує відповідну лексику, присутні помилки в підборі лексичного матеріалу для	Використовує некоректну лексику. Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.

		правописі.	завдань. Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Дотримання дедлайну	Робота подана відповідно до зазначеного дедлайну.	Робота подана із запізненням до 6 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 12 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням більше, ніж 12 годин від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Всього	5 балів			

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№ МКР	Форма проведення	Критерії оцінювання	Кількість балів
МКР 1	Письмова форма; виконання аналітичного завдання	1 Здатність продемонструвати знання змісту модуля	10 балів
		2 Здатність продемонструвати аналітичне мислення й генерування ідей у процесі аналізу професійних проблемних питань з організації освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами	10 балів
		3 Здатність продемонструвати високий рівень грамотності писемного мовлення	5 балів
МКР 2	Письмова форма; виконання аналітичного та практичного завдання	1 Здатність продемонструвати знання змісту модуля	10 балів
		2 Здатність продемонструвати аналітичне мислення й генерування ідей у процесі аналізу та комплексного розв'язання теоретичних та практичних професійних проблемних питань з організації освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами	10 балів
		3 Здатність продемонструвати високий рівень грамотності писемного мовлення	5 балів

МКР 3	Письмова форма; виконання аналітичного та практичного завдання	1. Здатність продемонструвати знання змісту модуля	10 балів
		2. Здатність продемонструвати аналітичне мислення й генерування ідей у процесі аналізу та комплексного розв'язання теоретичних та практичних професійних проблемних питань з організації освітнього процесу для дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку	10 балів
		3. Здатність продемонструвати високий рівень грамотності писемного мовлення	5 балів
МКР 4	Письмова форма; виконання аналітичного та практичного завдання	1. Здатність продемонструвати знання змісту модуля	10 балів
		2. Здатність продемонструвати аналітичне мислення й генерування ідей у процесі аналізу та комплексного розв'язання теоретичних та практичних професійних проблемних питань з організації освітнього процесу для дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку	10 балів
		3. Здатність продемонструвати високий рівень грамотності писемного мовлення	5 балів

6.4 Форма проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Письмовий екзамен, який складається з розгорнутої відповіді на 1 теоретичне питання репродуктивного характеру, на 1 теоретичне питання аналітичного характеру та 1 практичне питання.

Критерії оцінювання теоретичних завдань: максимальна кількість балів за кожне виконане завдання 10. У відповіді студента оцінюється: ґрунтовність та чіткість викладу інформації; аргументація визначених положень; змістовність та логічність відповіді. Максимальна кількість балів – 20.

Критерії оцінювання практичного завдання: максимальна кількість балів за практичне завдання 20. У відповіді студента оцінюється: методична та технологічна грамотність у підборі завдань; зміст та цілі запропонованих вправ і чи відповідають вони визначеним умовам; обґрунтованість та аргументованість методичного вибору.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Питання репродуктивного і аналітичного характеру

- 1 Дайте визначення поняття «словникова робота», розкрийте значення словникової роботи.
- 2 Визначте закономірності становлення слова у дітей дошкільного віку.
- 3 Охарактеризуйте особливості формування граматичної будови мови у дітей з тяжкими порушеннями мовлення від 1 року до 7 років .
- 4 Визначте методологічні основи характеристики слова, його роль у мові і мовленні.
- 5 Охарактеризуйте слово з фізіологічної точки зору (вчення І.П. Павлова), розкрийте властивості слова з психологічної точки зору (вчення Л.С. Виготського).
- 6 Охарактеризуйте предмет морфології та основні поняття. Розкрийте методику засвоєння частин мови дітьми дошкільного віку і принципи їх виділення.
- 7 Розкрийте поняття смислу слова та його оволодіння дітьми дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.
- 8 Охарактеризуйте зміст основних періодів у формуванні граматичної будови мови (за О.М. Гвоздевим).
- 9 Охарактеризуйте закономірності засвоєння слова дітьми з тяжкими порушеннями мовлення: кількісний ріст словникового запасу та його якісний розвиток (М.М. Кольцова, І.А. Сікорський, Л.С. Виготський, О.М. Леонтьєв, Т.Є. Коннікова та інші).
- 10 Розкрийте особливості формування граматичних узагальнень у дітей дошкільного віку як основи засвоєння граматичної будови мовлення.
- 11 Визначте особливості засвоєння значення слова дітьми дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.
- 12 Охарактеризуйте речення як знаряддя розвитку мислення і спілкування дітей дошкільного віку.
- 13 Охарактеризуйте зміст та напрями логопедичної роботи з формування і розвитку пасивного і активного словника дітей з тяжкими порушеннями мовлення.
- 14 Окресліть завдання з формування граматичної будови мовлення у дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.
- 15 Розкрийте особливості розвитку лексичної системності. Дайте визначення поняття семантичного поля (М.П. Кочерган), парадигматичних зв'язків слів.
- 16 Визначте шляхи формування граматичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.
- 17 Дайте характеристику методів і прийомів словникової роботи з дітьми дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.
- 18 Розкрийте етапи навчання під час корекції граматичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.
- 19 Розкрийте особливості спеціальної методики формування поняття “слово”: слів – назв предметів, дій, ознак предметів.
- 20 Охарактеризуйте етапи навчання під час корекції граматичної сторони мовлення у дітей старшого дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.
- 21 Охарактеризуйте процес оволодіння дітьми молодшого дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення словами – назвами предметів.
- 22 Розкрийте спеціальну методику формування поняття «речення» у дітей старшого дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.
- 23 Охарактеризуйте процес оволодіння дітьми старшого дошкільного віку словами –

назвами ознак предметів.

24 Визначте завдання та розкрийте спеціальну методику навчання складання простих речень дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

25 Охарактеризуйте процес оволодіння дітьми молодшого і старшого дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення словами – назвами дій.

26 Розкрийте особливості спеціальної методики формування граматичної системи словотворення у дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.

27 Розкрийте етапи оволодіння дитиною раннього та дошкільного віку словом.

28 Дайте характеристику формування синтаксичних зв'язків слів у досвіді дитини дошкільного віку. Розкрийте особливості розвитку здатності до словотворення у дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

29 Охарактеризуйте динаміку оволодіння дітьми дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення значенням слова.

30 Визначте завдання та розкрийте шляхи формування граматичних особливостей мовлення.

31 Розкрийте поняття складоритмічної і звукової сторони мовлення при засвоєнні лексики дітьми дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.

32 Дайте характеристику граматичної будови рідної мови, розкрийте значення її засвоєння для мовленнєвого розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

33 Визначте ступені узагальнення слів за значенням дітьми дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення (М.М. Кольцова).

34 Охарактеризуйте спеціальну методику навчання складання складних речень дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.

35 Охарактеризуйте методи і прийоми словникової роботи у спеціальному дошкільному навчальному закладі для дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

36 Розкрийте особливості засвоєння дітьми дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення граматичної будови рідної мови.

37 Продемонструйте розуміння синтагматичних зв'язків слів та особливості їх засвоєння дітьми дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.

38 Дайте характеристику процесу та особливостей оволодіння дітьми дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення синтаксичною будовою мовлення.

39 Продемонструйте спеціальну методику формування поняття “складовий склад слова” у контексті засвоєння складоритму слова.

40 Дайте теоретичне визначення синтаксису як предмету вивчення. Охарактеризуйте словосполучення і речення як самостійні синтаксичні одиниці

41 Розкрийте зміст та принципи формування словотворення у дітей із тяжкими порушеннями мовлення.

42 Розкрийте зміст основних періодів формування граматичної будови мовлення у дітей дошкільного віку (за О.М. Гвоздевим).

43 Охарактеризуйте етапність в роботі над словотворчими афіксами та її значення для збагачення лексики дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.

44 Розкрийте методи, прийоми та етапи навчання граматично правильного мовлення дітей із з тяжкими порушеннями мовлення.

45 Розкрийте методику підготовки руки дитини до письма.

46 Охарактеризуйте спеціальну методику навчання складання словосполучень та простих речень дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.

47 Охарактеризуйте спеціальну методику навчання дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення аналізу слів.

48 Дайте визначення поняття граматики та охарактеризуйте її складові (словотворення, морфологію, синтаксис).

49 Дайте загальну характеристику спеціальної методики і змісту словникової роботи в контексті граматики.

50 Розкрийте спеціальну методику навчання складання складносурядних та складнопідрядних речень. Окресліть шляхи забезпечення осмислення значень сполучників сурядності та підрядності дітьми дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.

Питання практичного характеру

1. Розробіть фрагмент заняття з розвитку активного словникового запасу дітей (вік і тематика за вибором), з визначенням конкретної мети до даного фрагменту.
2. Дитині 1 рік. У дитини лепетне мовлення. Звуковий склад складів обмежений. Опишіть ваші дії як логопеда.
3. Опишіть методику формування у дитини асоціативних зв'язків слів. Наведіть приклади.
4. Наведіть приклад методики формування пасивного та активного словника дітей при розгляді сюжетного малюнка.
5. Наведіть приклади спеціальної методики формування граматичної сторони мовлення у дітей раннього віку з порушеннями мовлення. Складіть з цим матеріалом фрагмент заняття з визначенням його мети.
6. Згрупуйте слова за складоритмом та складіть з цим матеріалом фрагмент заняття з визначенням його мети.
7. Складіть фрагмент заняття з формування у дітей асоціативних зв'язків слів та складання зв'язної розповіді з цим мовленнєвим матеріалом.
8. Складіть розповідь за серією малюнків. Визначте мету цієї діяльності, розкрийте, які психічні процеси формують у дитини такі вправи.
9. Застосуйте метод сегментації при описі сюжетного малюнка. Складіть фрагмент заняття з цим матеріалом.
10. Застосуйте метод парності при розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку. Складіть фрагмент заняття.
11. Використайте метод піктограм при засвоєнні змісту казки дітьми раннього віку.
12. Використайте метод піктограм при засвоєнні змісту казки дітьми дошкільного віку.
13. Використайте метод піктограм при засвоєнні змісту тексту дітьми раннього віку.
14. Використайте метод піктограм при засвоєнні змісту тексту дітьми раннього віку.
15. Розкрийте методику ефективного засвоєння словника. Назвіть метод, який забезпечує цей процес (за І.О. Синицею).
16. Розкрийте зміст методу асоціативних зв'язків при засвоєнні словника і граматичних особливостей мовлення.
17. Розкрийте зміст методу асоціативних зв'язків при засвоєнні словника і граматичних особливостей мовлення.
18. Складіть фрагмент заняття з навчання опису дітей дошкільного віку. Навчальний матеріал і методику оберіть за своїм бажанням.
19. Застосуйте метод асоціативних зв'язків при оволодінні дитиною граматичним ладом мовлення. Доведіть його ефективність.
20. Складіть фрагмент заняття на тему: «Моя сім'я» Які відомі методики ви використаєте?
21. Розробіть фрагмент заняття з розвитку активного словникового запасу дітей (вік і тематика за вибором), з визначенням конкретної мети до даного фрагменту.
22. Опишіть методику формування у дитини асоціативних зв'язків слів. Наведіть приклади.
23. Наведіть приклад методики формування пасивного та активного словника дітей при розгляді сюжетного малюнка.
24. Складіть фрагмент заняття з формування у дітей асоціативних зв'язків слів та складання

зв'язної розповіді з цим мовленнєвим матеріалом.

25. Використайте метод піктограм при засвоєнні змісту казки дітьми дошкільного віку.

26. Використайте метод піктограм при засвоєнні змісту тексту дітьми раннього віку.

27. Застосуйте метод парності при розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку.

Складіть фрагмент заняття.

28. Застосуйте метод сегментації при описі сюжетного малюнка. Складіть фрагмент заняття з цим матеріалом.

29. Складіть розповідь за серією малюнків. Визначте мету цієї діяльності, розкрийте, які психічні процеси формують у дитини такі вправи.

30. Наведіть приклади спеціальної методики формування граматичної сторони мовлення у дітей раннього віку з порушеннями мовлення. Складіть з цим матеріалом фрагмент заняття з визначенням його мети.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7 Навчально-методична картка дисципліни

Навчально-методична картка дисципліни «Спеціальна методика розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення»

Разом: 120 год. (4 кредити), з них 28 год. – лекційних, 14 год. – семінарських, 14 год. – практичних, 8 год. – модульного контролю, 26 год. самостійної роботи, 30 год. семестрового контролю.

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			
Назва модуля	Наукові основи спеціальної методики розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення				Теорія та методика формування зв'язного мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення			
Кіл. балів за модуль	88 балів				93 бали			
Теми	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій	Предмет, завдання та методологічні основи курсу спец. методики розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення (1 б.)	Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення (1 б.)	Завдання, зміст, форми розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення (1 б.)	Засоби, методи та прийоми розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення (1 б.)	Поняття зв'язного та творчого зв'язного мовлення. Розвиток мовних функцій (1 б.)	Розвиток діалогіч. мовлення. Спецметодика навчання бесіди (1 б.)	Спеціальна методика навчання дітей описам (1 б.)	Спеціальна методика навчання розповідання за картинками (1 б.)
Теми сем. занять	Предмет, завдання та методологічні основи курсу спец. методики розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення (1 б.)		Завдання, зміст, форми розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення (1 б.)		Поняття зв'язного та творчого зв'язного мовлення. Розвиток мовних функцій (1 б.)		Спеціальна методика навчання дітей описам (1 б.)	
Робота на сем. зан.	10 балів		10 балів		10 балів		10 балів	

Теми практич. занять		Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення (1 б.)		Засоби, методи та прийоми розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення (1 б.)		Розвиток діалогіч. мовлення. Спецметодика навчання бесіди (1 б.)		Спеціальна методика навчання розповідання за картинками (1 б.)
Робота на практич. зан.		10 балів		10 балів		10 балів		10 балів
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот. конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			

Модулі	Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV			
Назва модуля	Теорія та методика формування зв'язного мовлення та спеціальна методика словникової роботи			Спеціальна методика формування граматичної та синтаксичної будови мови			
Кіл. балів за модуль	59 балів			93 бали			
Теми	9	10	11	12	13	14	
Теми лекцій	Поняття та значення словникової роботи. Закономірності становлення словника у дітей (1 б.)	Спеціальна методика формування пасивного та активного словника дітей (1 б.)	Поняття граматики, граматичних значень. Закономірності засвоєння граматичних значень дітьми дошкільного віку. Завдання та шляхи формування граматичної сторони мовлення у дітей із ТПМ (1 б.)	Спеціальна методика формування морфологічної сторони мовлення та способів словотворення у дітей із ТВМ (1 б.)	Спеціальна методика формування синтаксичної сторони мовлення у дітей (1 б.)	Спеціальна методика навчання переказу художніх творів та складання творчих розповідей (1 б.)	

Теми сем. занять	Поняття та значення словникової роботи. Закономірності становлення словника у дітей (1 б.).			Спеціальна методика формування морфологічної сторони мовлення та способів словотворення у дітей	Спеціальна методика формування синтаксичної сторони мовлення у дітей (1 б.)	
Робота на сем. зан.	10 балів			10 балів	10 балів	
Теми практ. зан.		Спеціальна методика формування пасивного та активного словника дітей (1 б.)	Поняття граматики, граматичних значень. Закономірності засвоєння граматичних значень дітьми дошкільного віку. Завдання та шляхи формування граматичної сторони мовлення у дітей із ТВМ (1 б.)			Спеціальна методика навчання переказу художніх творів та складання творчих розповідей (1 б.)
Робота на практич.за		10 балів	10 балів			10 балів
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)		Модульна контрольна робота 4 (25 балів)			

Всього 333 бали, k = 5,55

8 Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: підручник. К.: Вища школа, 2007. 542 с.
2. Дитина. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років / Беленька Г.В. та ін. Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2016. 303 с.
3. Марченко І.С. Спеціальна методика початкового навчання української мови: навч.-метод. посіб. К: ВД «Слово», 2010. 285 с.
4. Константинів О.В. Структура та механізми аудіювання. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*: збірник наукових праць. 2020. Вип. №15. С.91-101. Режим доступу: <http://aqce.com.ua/vipusk-n15-2020/>
5. Луцько К., Махлун В. Домінуюча перцептивна діяльність та її вплив на формування мовлення дітей з особливими освітніми потребами. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*: збірник наукових праць. Кам'янець-Подільський. 2020. Вип.16 (1). С. 173-186

Додаткова:

1. Алексеева М.М., Яшина В.И. Методика развития речи и обучения родному языку дошкольников: Учеб. пособие для студ. высш. и сред. пед. учеб. Заведений. 3-е изд., стереотип. М.: Издательский центр «Академия», 2000. 400 с.
2. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія: навч. посіб. для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Част. I і II. К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. 720 с.
3. Богуш А.М. Речевая подготовка детей к школе. К.: Рад. школа, 1984. 174 с.
4. Богуш А.М. Обучение правильной речи в детском саду. К.: Рад. школа, 1990. 216 с.
5. Бондаренко А.К. Учите детей сравнивать. М.: Знание, 1981. 95с.
6. Вивчення української мови в підготовчих класах загальноосвітніх шкіл: Методичні розробки / Розроб.: Вашуленко М.С. і Скрипченко Н.Ф. К.; 1978. 212 с.
7. Выготский Л.С. Мышление и речь. М.: Лабиринт, 1996. 414 с.
8. Гальперин П.Я. Умственное действие как основа формирования мысли и образа. *Вопросы психологии*. 1957. №6. С. 58-69
9. Гвоздев А.Н. Вопросы изучения детской речи. М., АПН РСФСР, 1961. 473 с.
10. Глухов В.П. О формировании связной описательной речи у старших дошкольников с общим недоразвитием речи. *Дефектология*. 1990. №6. С. 63-70.
11. Глухов В.П. Формирование связной монологической речи у детей с ОНР в процессе обучения их пересказу. *Дефектология*. 1989. №1. С. 69-76.
12. Глухов В.П. Особенности обучения рассказыванию по картине детей дошкольного возраста с общим недоразвитием речи. *Дефектология*. 1986. №3. С. 61-67.
13. Гришпун В.М., Селиверстов В.И. Развитие коммуникативных умений у дошкольников в процессе логопедической работы над связной речью. *Дефектология*. 1988. №3. С. 81-84.
14. Зрожевська А. Опис – основа зв'язної розповіді. *Дошкільне виховання*. 1991. №2. С. 4-5.
15. Иваненко С.Ф. Формирование восприятия речи у детей с тяжёлыми нарушениями произношения. М.: Просвещение, 1984. 144 с.
16. Луцько К.В., Махлун В.О., Ступак Д.Д. Активізація полімодального сприймання у дітей з особливими потребами та його зв'язок з їх інтелектуальним розвитком. *Ключові питання наукових досліджень у сфері педагогіки та психології у XXI ст.* Львів: ГО «Львівська спільнота», 2019. С. 51-54.

17. Програма розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями слуху (глухі, зі зниженим слухом, з кохлеарними імплантами) / За редакцією К.В. Луцько: Київ, 2019. 405 с.
18. Константинів О.В. Особливості розвитку навичок аудіювання у дітей молодшого шкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*: збірник наукових праць. 2020. Вип. №16 (1). С. 91-101.
19. Луцько К.В. Sensory development of a child with special needs. *Social inclusion in the special education student – teacher – environment*. Siedlce, 2018. 14 с.
20. Луцько К.В. Дослідження показників реакцій мозку на слуховий, зоровий, тактильний, руховий стимули при сприйманні мовлення та предметів засобами енцефалографії. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*: збірник наукових праць. Кам'янець-Подільський, 2018. Вип. 7. С. 145-156.
21. Wong ECH, Velleman SL, Tong MCF, Lee KYS. Pitch Variation in Children With Childhood Apraxia of Speech: Preliminary Findings. *Am J Speech Lang Pathol*. 2021 Jun 18;30(3S):1511-1524. doi: 10.1044/2021_AJSLP-20-00150.

Ресурси для неформальної та інформальної освіти:

1. Онлайн-курс на платформі ED-ERA «Раннє втручання». Режим доступу: https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EarlyIntervention+EI_101+2020/about
2. Онлайн-курс «Методика розвитку дітей із затримкою мовленнєвого розвитку». Сертифікат – 8 год. Режим доступу: <https://logoprofy.ru/catalog/product/metodika-razvitiya-detej-s-zrr-i-tzrr-do>

ДОДАТКИ

Змістовий модуль 1.

Наукові основи спеціальної методики розвитку мовлення у дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення

Семінарське заняття №1.

Тема 1. Предмет, завдання та методологічні основи курсу спеціальної методики розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам необхідно:

- проаналізувати сучасні інформаційні джерела щодо науково-теоретичних засад спеціальної методики розвитку мовлення у дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення;
- розкрити питання та презентувати на семінарському занятті.

Дискусійні питання:

- психофізіологічна основа мовлення в контексті онтогенезу розвитку мовлення дитини (вчення І.П. Павлова, П.К. Анохіна, О.Р. Лурія, О.О. Леонтьєва);
- психологічна основа спеціальної методики розвитку мовлення (вчення Л.С. Виготського, С.П. Рубінштейна, М.І. Жинкіна, Д.Б. Ельконіна, А.К. Маркової та інших);
- динаміка формування мовлення у дітей з порушеннями мовлення (на основі обраної студентом навчальної програми, наприклад, ПРОГРАМИ розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями слуху (глухі, зі зниженим слухом, з кохлеарними імплантами) /За редакцією К. В. Луцько/ Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист Міністерства освіти і науки України №1/11-6421 від 15.07.2019)

Форма подання результату: результати подаються у вигляді презентації власного

бачення змісту дискусійних питань (PowerPoint).

Критерії оцінювання семінарського заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація в презентації чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах презентації, чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах презентації, є чіткою та точною, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей АБО не є чіткою.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них була сумнівною.	Не підтверджено кожен думку.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє	Студент підготовлений до заняття, демонструє	Студент загалом орієнтується в	Студент не підготовлений до

	розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів

Практичне заняття 1.

Тема 2. Закономірності та принципи розвитку мовлення у дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення

Під час підготовки до практичного заняття студентам необхідно:

- проаналізувати сучасні інформаційні джерела щодо сучасних поглядів на формування усного мовлення у дітей;
- підготуватись до дискусії з одногрупниками щодо змісту запропонованих питань.

Питання для дискусії:

- Чи подані у літературі закономірності достатньо повно розкривають сучасний стан методики розвитку мовлення у дітей з порушеннями мовлення?
- Що таке “чуття мови” і сучасний погляд на його трактування.
- Чи задовольняють нас визначені у літературі принципи.

Форма подання результату: результати оцінюються на основі якості розуміння та трактування питань, обраних для дискусії.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Ниже стандартів
Критерії оцінювання змісту дискусії				
Інформація	Вся представлена в дискусії інформація чітка точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в дискусіях, чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в дискусіях, є чіткою та точною, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей АБО не є чіткою.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, та/або прикладами, але актуальність деяких з них була сумнівною.	Не підтверджено кожную думку.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з темами дискусії та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з темами дискусії.	Всі аргументи чітко пов'язані з темами дискусії, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з темами дискусії.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє	Студент підготовлений до заняття, демонструє	Студент загалом орієнтується в	Студент не підготовлений до

	розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

Семінарське заняття №2.

Тема 3. Завдання, зміст, форми розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам необхідно:

- виділити та усвідомити загальні і спеціальні завдання розвитку мовлення дітей, розуміти, який зміст і мета цих завдань;
- охарактеризувати особливості розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку при типовому розвитку дитини, розуміти для чого потрібно знати ці особливості;
- назвати операційні компоненти розгорнутого мовлення;
- дати коротку характеристику особливостей розвитку словника та формування граматичної будови мови у дітей з мовленнєвими порушеннями;

Форма подання результату: результати подаються у вигляді описово-розповідного есе, яке буде основою для усних відповідей.

Критерії оцінювання семінарського заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, була чіткою та точною, але не була ретельно підбраною.	Інформація мала кілька неточностей АБО не була чіткою.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них була сумнівною.	Не підтверджено кожную думку.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо	Студент не підготовлений до заняття.

	ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	добре його презентує, активний на занятті.	активний на занятті.	
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

Практичне заняття №2.

Тема 4. Засоби, методи та прийоми розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення.

Під час підготовки до практичного заняття студентам необхідно:

- назвати основні джерела, що впливають на формування і розвиток мовлення дітей (спілкування, ТЗН, художня література, зображувальне мистецтво, мовлення педагога тощо) та аргументувати їх ефективність;
- охарактеризувати норми навчання та типи занять за дидактичною метою;
- назвати методи і прийоми спеціального навчання рідного мовлення;
- дати характеристику методів формування та розвитку рідного мовлення (словесні, наочні, практичні методи);
- розробити конспект заняття (орієнтовний), з визначенням використаних методів, прийомів та засобів навчання) та продемонструвати елементи заняття в аудиторії.

Форма подання результату: конспект заняття

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Методичні матеріали	Всі матеріали для заняття підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість матеріалів для заняття підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість представлених матеріалів були методично правильно оформлені, але не ретельно підібрано матеріал для заняття.	Методичні матеріали для заняття підібрані невірно та представлені із значною кількістю помилок..
<i>Бали</i>	<i>2</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0</i>
Оформлення	План-конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням сучасних наочних матеріалів, які відповідають темі та меті заняття. Дотримано структуру заняття.	План-конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням доречних наочних матеріалів. Дотримано структуру заняття.	План-конспект заняття оформлено з помилками. Використані наочні матеріали не завжди відповідають темі і змісту заняття. Дещо порушено структуру заняття.	План-конспект заняття не відповідає темі і меті заняття. Порушено структуру заняття.
<i>Бали</i>	<i>2</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0</i>
Лексика та грамотність	Використовує лексику відповідно до теми та віку дітей. Автор не допускає помилок у граматиці чи правописі.	Використовує відповідну лексику, однак присутні поодинокі помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Не завжди використовує відповідну лексику, присутні помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Використовує некоректну лексику. Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.

Бали	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє методичну підготовленість на високому рівні та ефективно її презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті. Студент демонструє професійність під час проведення елементів заняття.	Студент підготовлений до заняття, демонструє методичну підготовленість на достатньому рівні та добре її презентує, активний на занятті. Студент демонструє достатню професійність під час проведення елементів заняття.	Студент загалом орієнтується в проблематиці проведення заняття, достатньо активний на занятті. Студент робить помилки під час проведення елементів заняття.	Студент не підготовлений до заняття.
Бали	5 балів	4-3 бали	2-1 бали	0 балів
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів

Змістовий модуль II.
Теорія та методика формування зв'язного мовлення дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями мовлення

Семінарське заняття №3.

Тема 5. Поняття зв'язного та творчого зв'язного мовлення. Функціональний розвиток мовлення.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам необхідно:

- пояснити сутність поняття зв'язності та незв'язності мовлення (Л.С. Рубінштейн, А.М. Леушина);
- розкрити особливості зв'язного мовлення, назвати його види;
- дати характеристику діалогічного та монологічного мовлення (у тому числі і творчого);
- визначити, якими вміннями та навичками потрібно володіти дитині для структурного та смислового оформлення висловлювання;
- визначити, якими вміннями та навичками потрібно володіти дитині, щоб вона успішно здійснювала розповідь, опис, роздум (міркування).

Форма подання результату: презентація

Критерії оцінювання семінарського заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Позиція	Виклад у презентації чіткий та зрозумілий, у якому простежується позиція студента.	Виклад у презентації чіткий та зрозумілий, у якому простежується недостатньо аргументована позиція студента.	Виклад думок присутній, але не дає розуміння позиції студента.	Позиція автора відсутня.
Бали	1	0,75	0,5	0
Використання фактів та даних	Кожна думка добре підтверджена кількома відповідними	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами	Кожна основна думка підтверджена фактами та/або прикладами, але	Кожна думка не підтверджена.

	фактами та/або прикладами.	та/або прикладами.	актуальність деяких з них є сумнівною.	
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Аналіз успіхів та помилок	Студент/ка висловлює свою позицію, аналізує її.	Студент/ка висловлює свою позицію недостатньо аргументовано.	Студент/ка висловлює свою позицію з сумнівною аргументацією.	Студент/ка не висловлює позиції.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Узагальнення	Студент/ка коротко та лаконічно робить узагальнення.	Студент/ка використовує кілька речень, щоб точно описати, про що йдеться.	Студент/ка точно резюмує більшу частину, матеріалу, але має певне непорозуміння.	Студент/ка має значні труднощі щодо узагальнення матеріалу.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	5 балів	4-3 бали	2-1 бали	0 балів
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

Практичне заняття №3.

Тема 6. Розвиток діалогічного мовлення.

Спеціальна методика навчання бесіди.

Під час підготовки до практичного заняття студентам необхідно:

- охарактеризувати спеціальну методику навчання дітей початковим формам діалогу: застосування прийому питання – відповідь (питання, які відносяться до назв предметів, питання, які відносяться до назв ознак і властивостей предметів, питання, які стосуються дій та станів предметів);
- охарактеризувати зміст та структуру бесіди та спеціальну методику її проведення;
- узагальнити та систематизувати знання про особливості формування діалогічного мовлення у дітей раннього віку з порушеннями мовлення;
- назвати передумови оволодіння діалогічним мовленням і період зародження діалогічного мовлення;
- написати есе, у якому потрібно охарактеризувати особливості оволодіння мовленням дитиною раннього віку; назвати передумови оволодіння діалогічним мовленням і період зародження діалогічного мовлення;
- обговорити змістовність есе у командах (кожна команда обирає одне із питань для обговорення і узагальненого виступу).

Форма подання результату: есе

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт (1 б.)	Відповідає стандартам (0,75 б.)	Наближення до стандартів (0,5 б.)	Нижче стандартів (0 б.)
Позиція автора	Виклад матеріалу дає чітко та зрозуміло	Виклад матеріалу дає чітко розуміння автором	Виклад думок присутній, але не	Виклад думок автора хаотичний і не дає

	уявлення про знання, автора щодо теми вивчення.	даної теми .	дає повноти змісту.	уявлення про зміст методики.
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	Розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	Викладено деякі моменти для обговорення.	Не розкрито тему.
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує спостереження за авторським "баченням".	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко прослідкувати авторський хід думок.	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно, що відволікає читача та робить есе трохи заплутаним.	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача та робить есе дуже заплутаним.
Узагальнення	Студент/ка коротко та лаконічно робить узагальнення.	Студент/ка використовує кілька речень, щоб точно описати, про що йдеться у статті.	Студент/ка точно резюмує більшу частину статті, але має певне непорозуміння.	Студент/ка має значні труднощі щодо узагальнення статті.
Граматика та орфографія	Студент/ка не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
Всього	5 балів			

Семінарське заняття №4.

Тема 7. Спеціальна методика навчання дітей описам.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам необхідно:

- здійснити короткий огляд методик навчання дітей раннього та дошкільного віку складанню описів (Н.В. Віноградова, Л.В. Ворошніна, А. Зрожевська, А.С. Зімульдінова, В.П. Глухов);
- розкрити завдання, зміст підготовчого та основного етапів навчання описам (фактичним, творчим, порівняльним).
- підготувати короткий конспект заняття з навчання дітей фактичному опису (лише із зазначенням теми, мети і основної частини заняття);
- визначити особливості навчання дітей творчим та порівняльним описам під час групової взаємодії (усно).

Форма подання результату: конспект заняття.

Критерії оцінювання семінарського заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Методичні матеріали	Всі матеріали для заняття підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість матеріалів для заняття підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість представлених матеріалів методично правильно оформлені, але не ретельно підібрано матеріал для заняття.	Методичні матеріали для заняття підібрані неправильно та представлені із значною кількістю помилок.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Оформлення	Конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням сучасних наочних матеріалів, які	Конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням доречних наочних матеріалів.	Конспект заняття оформлено з помилками. Використані наочні матеріали не завжди відповідають темі і	Конспект заняття не відповідає темі і меті заняття. Порушено структуру заняття.

	відповідають темі та меті заняття. Дотримано структуру заняття.	Дотримано структуру заняття.	змісту заняття Дещо порушено структуру заняття.	
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Лексика та грамотність	Використовує лексику відповідно до теми та віку дітей. Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Використовує відповідну лексику, однак присутні поодинокі помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Не завжди використовує відповідну лексику, присутні помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Використовує некоректну лексику. Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє методичну підготовленість на високому рівні та ефективно її презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті. Студент демонструє професійність під час проведення елементів заняття.	Студент підготовлений до заняття, демонструє методичну підготовленість на достатньому рівні та добре її презентує, активний на занятті. Студент демонструє достатню професійність під час проведення елементів заняття.	Студент загалом орієнтується в проблематиці проведення заняття, достатньо активний на занятті. Студент робить помилки під час проведення елементів заняття.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	5 балів	4-3 бали	2-1 бали	0 балів
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів

Практичне заняття №4.

Тема 8. Спеціальна методика навчання розповідання за картинами.

Під час підготовки до практичного заняття студентам необхідно:

- розробити короткий конспект першоджерела (Марченко І. Спеціальна методика початкового навчання української мови: навчальний посібник. К., 2010. С. 190-206) на тему: “Особливості розвитку мовлення дітей дошкільного віку за картиною”;
- охарактеризувати 2 етапи роботи над картиною, їх особливості;
- підготувати конспект заняття: з відображенням 2-х етапів роботи (з застосуванням методів парності та сегментації); з варіантом “легкої розповіді” для дітей, які ще не готові створювати (сприймати) повні розповіді;
- навести приклади (приклад) творчої розповіді на основі серії сюжетних картинок чи однієї.

Форма подання результату: конспект заняття.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Методичні матеріали	Всі матеріали для заняття підібрані	Більшість матеріалів для заняття підібрані	Більшість представлених	Методичні матеріали для заняття підібрані

	методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	матеріалів методично правильно оформлені, але не ретельно підібрано матеріал для заняття.	неправильно та представлені із значною кількістю помилок.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Оформлення	Конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням сучасних наочних матеріалів, які відповідають темі та меті заняття. Дотримано структуру заняття.	Конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням доречних наочних матеріалів. Дотримано структуру заняття.	Конспект заняття оформлено з помилками. Використані наочні матеріали не завжди відповідають темі і змісту заняття. Дещо порушено структуру заняття.	Конспект заняття не відповідає темі і меті заняття. Порушено структуру заняття.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Лексика та грамотність	Використовує лексику відповідно до теми та віку дітей. Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Використовує відповідну лексику, однак присутні поодинокі помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Не завжди використовує відповідну лексику, присутні помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Використовує некоректну лексику. Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на практичному занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє методичну підготовленість на високому рівні та ефективно її презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті. Студент демонструє професійність під час проведення елементів заняття.	Студент підготовлений до заняття, демонструє методичну підготовленість на достатньому рівні та добре її презентує, активний на занятті. Студент демонструє достатню професійність під час проведення елементів заняття.	Студент загалом орієнтується в проблематиці проведення заняття, достатньо активний на занятті. Студент робить помилки під час проведення елементів заняття.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	5 балів	4-3 бали	2-1 бали	0 балів
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів

Змістовий модуль III.

Теорія та методика формування зв'язного мовлення та спеціальна методика словникової роботи

Семінарське заняття №5.

Тема 9. Поняття та значення словникової роботи, закономірності становлення слова у дітей

Під час підготовки до семінарського заняття студентам необхідно:

- охарактеризувати закономірності становлення слова у дітей, починаючи з немовлячого віку: кількісний ріст словникового запасу та його якісний розвиток (А.М. Богуш, М.М. Кольцова, І.А. Сікорський, Л.С. Виготський, О.М. Леонт'єв, Т.Є. Коннікова, М. Цетлін та інші);
- охарактеризувати особливості засвоєння значення слова дітьми;
- підготувати короткий конспект заняття з формування у дітей словникового запасу (пасивного, активного, переведення пасивного словника у активний)- на вибір студента.

Форма подання результату: конспект заняття з формування словникового запасу дітей.

Критерії оцінювання семінарського заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Ниже стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Розкриття змісту	Творчо та креативно розкрито зміст та структуру конспекту заняття формування словникового запасу у дітей.	В повному обсязі розкрито зміст та структуру методики/технології/формування словникового запасу у дітей.	Зміст та структуру методики/технології/формування словникового запасу у дітей розкрито не в повному обсязі.	Не розкрито зміст і структуру методики/технології/формування словникового запасу у дітей.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Етапи проведення	Проведення методики/технології/формування словникового запасу у дітей перелічено у необхідному порядку покроково. Кожен крок пронумеровано і подано у вигляді окремого завдання.	Проведення методики/технології/формування словникового запасу у дітей перераховано в логічному порядку, але кожен крок не пронумеровано та/або не оформлено окремими завданнями.	Етапи проведення методики/технології/формування словникового запасу у дітей перераховано, але їх розміщено не в логічному порядку.	Опис проведення методики/технології/формування словникового запасу у дітей не містить точного переліку етапів.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Матеріали	Всі матеріали та обладнання чітко та точно описані.	Майже всі матеріали та обладнання чітко і точно описані.	Більшість матеріалів та обладнання точно описані.	Багато матеріалів описано неточно АБО взагалі не описано.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	5 балів	4-3 бали	2-1 бали	0 балів
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів

Практичне заняття №5.

Тема 10. Спеціальна методика формування пасивного та активного словника дітей.

Під час підготовки до практичного заняття студентам необхідно:

- з'ясувати зміст словникової роботи;
- визначити умови розширення обсягу словника;
- обґрунтувати значення формування синтаксичних зв'язків слів;
- визначити методичну ефективність словотворення;
- обґрунтувати ефективні (з Вашої точки зору) методи і прийоми словникової роботи;
- визначити доцільність використання піктограм з метою активізації сенсорних каналів при збагаченні словникового запасу;
- скласти (колективно) фрагменти конспектів занять з розвитку словникового запасу, дотримуючись методики встановлення асоціативних зв'язків у словосполученнях та фразах (реченнях).

Форма подання результату: результати подаються у вигляді розгорнутої усної і письмової відповіді на обрані питання.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Ниже стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей або не є чіткою.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них була сумнівною.	Не підтверджено кожную думку.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	5 балів	4-3 бали	2-1 бали	0 балів
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

Семінарське заняття №6.

Тема 12. Спеціальна методика формування морфологічної сторони мови та способів словотворення у дітей із ТПМ

Під час підготовки до семінарського заняття студентам необхідно:

- визначити завдання та зміст формування морфологічної сторони мовлення;
- визначити особливості оволодіння дітьми категоріями морфології: числом, відмінком, родом, особами;
- наповнити змістом етапи роботи з формування словозміни у дошкільників з ООП;
- розкрити послідовність роботи над реченням;
- сформулювати зміст навчання дітей навичкам використання прийменниково-відмінкових форм.

У таблиці доцільно відобразити конкретне завдання формування:

- кінцевих афіксів (закінчень, суфіксів);
- особових форм дієслів, які поєднуються з особовими займенниками (він, вона, вони) та іменниками, які їх замінюють Наприклад. Він-Андрійко, хлопчик, коник, зайчик. Що робить? Біжить, стрибає, стоїть тощо).
- -менників у різних відмінках, притримуючись онтогенетичної послідовності появи відмінків у мовленні дитини, які поєднуються з різними частинами мови (дієсловами, прикметниками, іншими іменниками). Наприклад. Мама (що робить?) прибирає, одягається. Бачу (кого?) маму, бабусю, Оленку. Мама, бабуся, Оленка (яка?) красива, весела, добра.

Доцільно, щоб у таблиці був реалізований метод об'єднання слів у масиви, що дозволить дітям дошкільного віку робити узагальнення самостійно і мимовільно.

Форма подання результату: результати подаються у вигляді таблиці та усного її обговорення.

Критерії оцінювання семінарського заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представлені в таблиці, чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представлені в таблиці, є чіткою та точною, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей АБО не є чіткою.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Наповнення таблиці	Усі дані чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі дані чітко описані з відповідними деталями.	Більшість даних чітко описані з відповідними деталями.	Дані не описані або більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Експертність	Демонструє достатнє розуміння теми.	Демонструє хороше розуміння теми.	Демонструє добре розуміння частин теми.	Недостатньо розуміє тему.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Фахова термінологія та позначення	Студент/ка завжди використовує правильну термінологію та позначення, що дозволяють легко зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка зазвичай використовує правильну термінологію та позначення, що дозволяє досить легко зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка використовує правильну термінологію та позначення, але іноді складно зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка використовує замало термінології та позначень або часто недоречно їх використовує.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до	Студент підготовлений до заняття, демонструє	Студент загалом орієнтується в	Студент не підготовлений до

	заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

Практичне заняття №6.

Тема 11. Поняття граматики, граматичних значень. Закономірності засвоєння граматичних значень дітьми дошкільного віку. Завдання та шляхи формування граматичної сторони мовлення у дітей із порушеннями мовлення.

Під час підготовки до практичного заняття студентам необхідно:

- розкрити поняття граматики, її складові; охарактеризувати значення засвоєння граматичної будови для мовленнєвого розвитку дітей;
- засвоїти основні періоди у формуванні граматичної будови мови (за О.М. Гвоздевим);
- приділити увагу методиці формування граматичних узагальнень, як основи засвоєння граматичної будови;
- розкрити шляхи формування граматичної правильності мовлення та етапи навчання граматичної сторони мовлення;
- оволодіти методами і прийомами формування граматично правильного мовлення у дітей.

Форма подання результату: есе на тему: «Методика формування граматично правильного мовлення у дітей».

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Позиція автора	Виклад методики формування граматично правильного мовлення у дітей (чітко та зрозуміло).	Виклад методики формування граматично правильного мовлення у дітей з незначними неточностями.	Виклад думок присутній, але не дає розуміння позиції автора.	Виклад позиції автора відсутній.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує спостереження за авторським "баченням".	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє прослідкувати авторський хід думок.	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно, що відволікає читача та робить есе трохи заплутаним.	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача та робить есе дуже заплутаним.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Узагальнення	Студент/ка коротко та лаконічно робить узагальнення.	Студент/ка використовує кілька речень, щоб точно описати, про що йдеться у есе.	Студент/ка точно резюмує більшу частину есе.	Студент/ка має значні труднощі щодо узагальнення матеріалу.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0

Граматика та орфографія	Студент/ка не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	5 балів	4-3 бали	2-1 бали	0 балів
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів

Семінарське заняття №7.

Тема 13. Спеціальна методика формування синтаксичної сторони мовлення у дітей.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам необхідно:

- розкрити поняття синтаксису, як предмета вивчення;
- розкрити спеціальну методику навчання дітей складання простих речень: види та прийоми роботи;
- охарактеризувати спеціальну методику навчання складання складносурядних та складнопідрядних речень (фраз).

Форма подання результату: результати подаються у вигляді презентації видів робіт з оволодіння словосполученнями і фразами (реченнями) дітьми з ООП.

Критерії оцінювання семінарського заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Розкриття змісту	Творчо та креативно розкрито зміст та структуру методики/технології/формування синтаксичної сторони мовлення у дітей.	В повному обсязі розкрито зміст та структуру методики/технології/формування синтаксичної сторони мовлення у дітей.	Зміст та структуру методики/технології/формування синтаксичної сторони мовлення у дітей розкрито не в повному обсязі.	Не розкрито зміст і структуру методики/технології/формування синтаксичної сторони мовлення у дітей.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Етапи проведення	Проведення методики/технології/формування синтаксичної сторони мовлення у дітей. перелічено у необхідному порядку покроково. Кожен крок пронумеровано і подано у вигляді окремого завдання.	Проведення методики/технології/формування синтаксичної сторони мовлення у дітей. перераховано в логічному порядку, але кожен крок не пронумеровано та/або не оформлено окремими завданнями.	Етапи проведення методики/технології/формування синтаксичної сторони мовлення у дітей. перераховано, але їх розміщено не в логічному порядку.	Опис проведення методики/технології/формування синтаксичної сторони мовлення у дітей. не містить точного переліку етапів.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Матеріали	Всі матеріали та обладнання чітко та	Майже всі матеріали та обладнання чітко і	Більшість матеріалів та обладнання точно	Багато матеріалів описано неточно АБО

	точно описані.	точно описані.	описані.	взагалі не описано.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	5 балів	4-3 бали	2-1 бали	0 балів
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

Практичне заняття №7.

Тема 14. Спеціальна методика навчання переказу художніх творів та складання творчих розповідей

Під час підготовки до практичного заняття студентам необхідно:

- усвідомити завдання, що постають у процесі навчання переказу;
- охарактеризувати структуру занять з навчання переказу;
- назвати види переказів;
- здійснити класифікацію творчих розповідей в залежності від використаного матеріалу і за змістом;
- охарактеризувати особливості розвитку уяви, як основи творчої розповіді, розкрити закони, якими підкріплюється діяльність творчої уяви (за Л.С. Виготським);
- провести ділові ігри (проведення занять, їх фрагментів в процесі взаємодії з однокласниками).

Форма подання результату: результати подаються у вигляді конспекту заняття.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Методичні матеріали	Всі матеріали для заняття підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість матеріалів для заняття підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість представлених матеріалів були методично правильно оформлені, але не було ретельно підбрано матеріал для заняття.	Методичні матеріали для заняття підібрані невірно та представлені із значною кількістю помилок..
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Оформлення	План-конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням сучасних наочних матеріалів, які відповідають темі та меті заняття.	План-конспект заняття оформлено методично правильно та із використанням наочних доречних матеріалів. Дотримано структуру заняття.	План-конспект заняття оформлено з помилками. Використані наочні матеріали не завжди відповідають темі і змісту заняття. Дещо порушено	План-конспект заняття не відповідає темі і меті заняття. Порушено структуру заняття.

	Дотримано структуру заняття.		структуру заняття.	
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Лексика та грамотність	Використовує лексику відповідно до теми та віку дітей. Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Використовує відповідну лексику, однак присутні поодинокі помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Не завжди використовує відповідну лексику, присутні помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Використовує некоректну лексику. Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє методичну підготовленість на високому рівні та ефективно її презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті. Студент демонструє професійність під час проведення елементів заняття.	Студент підготовлений до заняття, демонструє методичну підготовленість на достатньому рівні та добре її презентує, активний на занятті. Студент демонструє достатню професійність під час проведення елементів заняття.	Студент загалом орієнтується в проблематиці проведення заняття, достатньо активний на занятті. Студент робить помилки під час проведення елементів заняття.	Студент не підготовлений до заняття
<i>Бали</i>	5 балів	4-3 бали	2-1 бали	0 балів
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів